

BAĞIŞÇI VAKIFLARI ZİYARETİ

2-6 Eylül 2013, Romanya

Romanya Bağışçı Vakıfları Ziyareti İzlenimleri

Ayşegül Ekmekci

TÜSEV – Proje Asistanı

Mott Vakfı tarafından desteklenen, farklı ülkelerde bağışçı vakfı modeline ilgi duyan veya bu alanda çalışan profesyonellerin, başka ülkelerdeki örnekleri incelemesi için düzenlenen ziyaret bu sene Romanya’da gerçekleşti. Polonya’da geçen sene düzenlenen ziyaretten sonra katılımcıların farklı yapı ve örneklerle karşılaştığı Romanya’da bağışçı vakfı kavramı da git gide popülerleşen kavramlardan bir tanesini oluşturuyor.

Romanya’da bağışçı vakfı tarihi çok da eski sayılmaz. 2006’da saha çalışmasıyla başlayan süreçten sonra ülkenin en eski bağışçı vakıflarından bir tanesi Cluj kentinde 2008 yılında açılıyor. Şu anda 11 tane bağışçı vakfı bulunan Romanya, gerek bağışçılık kültürünün yayılması, gerekse bağışçılık vakıflarının gelişme süreci açısından Türkiye için güzel bir örnek teşkil ediyor.

Bağışçı Vakfı Nedir?

Belli bir bölgede yerel toplulukları güçlendirmek, dışlanma, ayrımcılık gibi sosyal sorunları ele almak, yeni fırsatlar oluşturmak v.b. amaçlarla kurulmuş olan, hibe dağıtan vakıflardır. Genellikle topluluk vakıflarına verilen bağışlar çok sayıda bağışçıdan toplanır ve hibeler için ayrılan kaynaklardan ayrı olarak bir fon (endowment) içerisinde tutulur. Bu fon ayrı olarak idare edilir, yapılan yatırımlardan kazanılan gelirler hibe dağıtımında kullanılır. Bu vakıflar, bireysel ve kurumsal bağışçılara çeşitli hizmet ve ürünler sunarlar. Bağışçılar, hibelerin verileceği kâr amacı gütmeyen kuruluşları belirleyebildikleri gibi, vakfın yönetim kuruluna tavsiyede bulunabilir veya seçimi tamamen vakfın profesyonel çalışanlarına bırakabilirler.

1. Durak: Cluj

Romanya gezisi kapsamında ziyaret edilen ilk Bağışçı Vakfı, Romanya’nın kültürel başkenti kabul edilen Cluj kentinde bulunuyor. Cluj Bağışçı Vakfı 2008 yılında kurulan, Romanya’nın en eski 2. bağışçı vakfı olma özelliğine de sahip. Cluj Napoca bölgesinde yaklaşık 600,000 insan yaşıyor. İşsizlik oranının %3.8 olduğu bölgede 22,440 şirket, 5126 STK bulunuyor. İstatistiklerden anlaşılacağı gibi Cluj, sosyo-ekonomik açıdan Romanya’nın önde gelen şehirlerinden biri olarak göze çarpıyor.

Yaklaşık 5 yıl önce çalışmalarına başlayan Cluj Bağışçı Vakfı’nın amacı, Cluj’da yaşayan insanların hayat standartlarını arttırmak. 2008’den beri Vakıf, 150 projeye hibe ve 130 kişiye burs sağlamış. En büyük destekçilerinin arasında şirketlerin de bulunması, Cluj Bağışçı Vakfı’nın farklı sektörler arasında kurduğu işbirliğinin de güzel bir göstergesi olarak karşımıza çıkıyor. Aynı şekilde bireysel olarak katkıda bulunan insanlar da yok değil; örneğin, dezavantajlı bölgelerden gelen çocukların yurtdışından eğitim alabilmeleri için burs sağlamak isteyen bir iş insanı, Cluj Bağışçı Vakfı’na \$100,000 gibi bir destekte bulunmuş.

Cluj Bağışçı Vakfı'nın oldukça meşhur olduğu alanlardan bir tanesi de her yıl düzenlediği Swimathon'lar. 2013 yılında 5.si düzenlenecek olan Swimathon'larda proje sahipleri kurumlara, bireylere ve şirketlere projelerini anlatma fırsatını elde ediyorlar. Gönüllü bireyler de bu projeler adına farklı mesafelerde yüzerek kaynak toplanmasına yardımcı oluyorlar. Eğitimden hayvan haklarına, çevreden sanata kadar birçok konu üzerinde çalışan projeler Swimathon'a katılabiliyorlar. Bu güne kadar düzenlenen Swimathon'larda toplam 500 bağışçı bağış yapmış, 50 gönüllü çalışmış, 170 kişi yüzmüş ve 1300 katılımcı sağlanmış.

Gençlerin toplumsal hayata aktif katılımını artırarak kendi yerellerindeki yaşam kalitesini yükseltmelerine destek olmak amacı ile ilk defa 1999 yılında Kuzey İrlanda'da uygulanmaya başlayan Genç Bank modeli, Cluj Bağışçı Vakfı'nın en önemli program alanlarından bir tanesi. Bunun yanı sıra Vakfın farklı işbirlikleri de mevcut; F.C. Cluj Üniversitesi'yle beraber futbolcu formalarını açık arttırmayla satmaları ve yerel projeler için harcanmak üzere 20,000 Lei (yaklaşık 12,000 TL) toplamaları da bunlardan bir tanesi sayılabilir. Ayrıca Collegium projesi altında okullara teknoloji getirilmesi de Cluj Bağışçı Vakfı'nın önem verdiği projelerden bir tanesi.

Kuruluşunun ilk 2 yılında Mott Vakfı'ndan destek alan Cluj Bağışçı Vakfı, kendi sürdürülebilirliklerini düşünerek bir **iş planı** yaratmaya karar vermiş. Ekibin kendi inisiyatifiyle ortaya çıkardığı plan için her programın bütçesi ve planlamasını derinlemesine analiz edilmiş. Son 2 yıldır uyguladıkları plana göre Vakıf, her uyguladığı programdan bir miktar ücret alıyor. Mesela her sene düzenledikleri Swimathon için Vakıf, toplanan bağışların %15'ini idari harcamalar için kesiyor. Geliştirdikleri iş planıyla beraber Cluj Bağışçı Vakfı, ülkedeki diğer bağışçı vakıflarına da örnek oluyor. Burada kritik olan nokta ise Vakfın bağışçılara neden bu kesintiyi yaptıklarını iyi anlatmaları.

Vakfın bağışçı kitlesini geliştirmesi esasında ekibin kendi bağlantılarını kullanmasıyla gerçekleşiyor. Cluj kentinde kimin hangi projeyi destekleyeceğini bildiklerini belirten ekip, Vakıf etkinliklerine dahil ettikleri donörlerin başka bağışçılara da ilham kaynağı olmasını arzuluyor. 7 kişiden oluşan Yönetim Kurulu'nda bulunan üyelerin birçoğu da aktif olarak çalışmalarda yer alan ve çalıştıkları alanlarda da Vakıftan sıkça söz eden insanlardan oluşuyor. Kurul üyeleri farklı sektörlerde görev yapan insanlardan oluşuyor; aralarında aktif olarak kadın kuruluşlarıyla ilgilenen dışçiden, siyaset bilimci/sosyoloğa kadar farklı yelpazede insanlar bulunuyor. **Yönetim Kurulu üyelerinden bir tanesi, daha önce başka STK'larda yer aldığını, ama toplumun ihtiyaçlarını karşılama konusunda Cluj Bağışçı Vakfı'nın çok daha katılımcı ve etkili olduğunu belirtiyor.** Yönetim Kurulu üyelerinin de etkinliklere sahip çıkması, başka insanların Vakfa ilgi duymasına ve güvenmesine yol açıyor (ekip çalışanlarına göre şu anda Yönetim Kurulu'na girmek isteyen 6 kişi bulunuyor). Ayrıca çalışanların her zaman hazırlıklı olması, raporlamaları titizlikle yapmaları da Yönetim Kurulu üyelerinin etkinlikleri daha kolay takip edebilmesini sağlıyor.

Şehrin kendine has demografik özellikleri de Vakfın başarılı olmasını sağlayan unsurlardan bir tanesi. Cluj Romanya'nın en büyük ve zengin şehirlerinden bir tanesi, ayrıca şehirde bulunan küçük ve orta ölçekli birçok şirket bulunuyor. İşletmelerin STK'larla iletişimde olması da şehirde üst düzeyde işbirliklerinin yaratılmasında önemli bir rol oynuyor.

Vakfın kamuyla olan ilişkisi ise projeden projeye değişiyor. Mesela çevre üzerine geliştirilen bir proje için belediye tarafından verilen bir alan bulunuyor. Ama genel anlamda kamu ne Vakfın çalışmalarına engel çıkartıyor, ne de herhangi bir finansal destekte bulunuyor. Belediyelerle ilişkiler daha kolay yürütülürken, daha büyük kamu birimleriyle ilişki kurmak daha zor olabiliyor.

2. Durak: Sibiu

Ziyaretin ikinci durağı olan tarihi Sibiu şehrinde yaklaşık 400,000 insan yaşıyor. İşsizlik oranının %4.8 olduğu şehirde 9429 şirket, 2295 STK bulunuyor. Gerek özel sektörün, gerekse sivil toplumun büyüklüğü açısından baktığımızda çok daha küçük bir bölgeden bahsediyoruz.

Sibiu Bağışçı Vakfı 2012'de kuruluyor, dolayısıyla Cluj Bağışçı Vakfına göre çok daha yeni bir vakıf. Sibiu kentinde yaşayan ve ARC'ın başlattığı ulusal destek programını duyan, farklı sektörlerden gelen 10 kişi liderlik rolünü üstlenerek şehirlerinde böyle bir oluşum görmek istediklerini belirtiyor. Sibiu'da özel sektör ilgisi de bir hayli fazla: ziyaret sırasında tanışılan yönetim kurulu üyelerinden bir tanesi yaklaşık 200 çalışanı olan bir yazılım şirketinin sahibi. Sibiu Bağışçı Vakfı'nın özel sektör profesyonelleriyle beraber çalışması da

vakfın sektörler arası işbirliği kurmasında önemli bir rol oynuyor.

ARC, "eşleştirmeli hibe" desteği kapsamında ilk şart olarak Sibiu'da \$10,000 geliştirilmesini öngörüyor. Alternatif kaynak geliştirme olanaklarını inceleyen grup, yarı maraton düzenleyerek projeler için 10,000 dolar toplayacaklarına inanıyor. 13 STK'nın yer aldığı yarı maratonla beraber \$10,000 toplamayı başaran grup, resmi olarak vakıf çalışmalarına 2012 yılında başlıyor. Şu ana kadar düzenlenen aktivitelerden toplam \$50,000 toplanmış, 40'dan fazla proje fonlanmış, 200'den fazla gönüllüyle çalışılmış ve 1500 bireysel bağışçıdan destek görmüşler. Fonlanan projeler, hayvan haklarından sosyal katılıma, kültür ve sanattan eğitime, sağlıktan spora kadar geniş bir yelpazede yer alıyor.

Vakfın şu anda yürüttüğü 2 tane programı var: 1) Yarı Maraton, 2) Genç Bank. Daha önce de bahsettiğimiz gibi yarı maraton vakfın gerekli kaynağı geliştirmesi açısından oldukça önemli bir rol oynamış. Vakıf, ilk düzenlediği yarı maratonda oldukça başarılı bir performans göstermiş; toplam 86,000 Lei (yaklaşık 53,000 TL) toplanmış ve bu sadece bireysel bağışçıların değil aynı zamanda şirketlerin de katkıda bulunarak oluşturdukları bir havuz yaratmış.

Sibiu Bağışçı Vakfı'nın önemli programlarından bir tanesi de Genç Bank. "Siz Yaratın, Sibiu Sizi Takip Etsin" sloganıyla, kentteki farklı genç projelerine hibe sağlayan Genç Bank, liselere bire bir gidip programın tanıtılması için çalışmalarda bulunmuş. Programın geçen yıl destek verdiği projelerden bir tanesi de "48 for Teens" adlı bir yarışma olmuş. Yarışmaya katılan lise öğrencilerinden, 48 saat içerisinde "bu dünyadaki son gününüz olsa nasıl geçirirdiniz?" teması altında bir film çekmeleri istenmiş. Seçilen en iyi 3 filme ödül verilen yarışmaya ilgi oldukça fazla olmuş. Kazanan projelere fazla bir maddi ödül verilmese de bu yarışmayla gençlerin sanatsal kabiliyetleri ortaya çıkarılmış.

Genç Bank'ın destek vereceği projeleri seçmesinde kullandığı beş tane kriter bulunuyor: orijinallik, maliyet/fayda oranı, mantıklı hedefler, sürdürülebilirlik ve etki. Ayrıca projeleri inceleyen Genç Bank ekibine de hibe yönetimi süreci ve proje seçimi hakkında eğitim verilmiş. Genç Bank ekibinin gençlerden oluşması ve karar alma yetkilerinin olması, yönetim kurulunun bu ekibe duyduğu güveni ortaya koyuyor.

Vakıf geçtiğimiz bir yıl içerisinde gösterdiği başarıyı uzun vadeli planlamayla pekiştirmeyi arzu ediyor. Bunun için öncelikle hali hazırda olan ekibi genişletmek istiyorlar. Genç Bank'ın elde ettiği başarıdan sonra programın önümüzdeki yıllarda da devam etmesi ve buna ek olarak da bir Burs Programı açmayı planlıyorlar.

Buna ek olarak insanların ücretsiz olarak kitap alıp bırakabilecekleri “Küçük Bedava Kütüphane” (Free Little Library) de Vakfın destek verdiği, önümüzdeki dönemde hayata geçirilecek olan projelerden bir tanesi.

Vakfın önümüzdeki yıl hayata geçirmeyi planladığı ve sivil toplum algısını ilköğretim seviyesindeki öğrencilere aşılama arzusu ettikleri “Kahramanlar için Okul” projesi de oldukça önemli. 16 hafta sürecek olan eğitim programına katılan 7.sınıf öğrencileri, STK’lardan özel sektöre kadar farklı kesimlerden insanlarla bir araya gelme ve onların deneyimlerinden öğrenme fırsatını elde edecekler. Programın ilk parçasında çocuklar “gönüllülük” kavramına aşina olacak, ikinci kısmında ise “sivil toplum”un ne olduğunu ve böyle kuruluşlarda nasıl yer edinebileceklerini öğrenecekler.

3. Durak: Alba

Alba kenti gezdiğimiz diğer kentlerden oldukça farklı bir profil çizen bir şehir. Sosyo-ekonomik açıdan Sibiu ve Cluj’un bir hayli gerisinde kalan Alba’da eğitim ve istihdam konusunda ciddi sıkıntılar yaşanıyor. 340,000 insanın yaşadığı Alba bölgesinde işsizlik oranı %9.1, şehirde bulunan şirket sayısı 6843, STK sayısı ise 1553. Lise mezuniyet oranının oldukça düşük olduğu Alba’da, küçük işletmeler dışında istihdam yaratan şirketlerin az olması da belirtilen sorunlardan bir tanesi.

2006 yılında kurulma çalışmalarına başlayan Alba Bağışçı Vakfı, kurulma sürecinde yaşadığı sıkıntılardan dolayı resmi olarak 2010’da açılıyor. 2006-2008 yılları arasında aktivitelerini bir girişim olarak gerçekleştirmeye çalışan grup, bir sonraki sene aktivitelerini durdurma kararı almış. Bu süreçten dersler çıkartan grubun ufkunu açan olay ise 2008’de Slovakya’daki bağışçı vakıflarını gezmeleri olmuş. Farklı bir vakıf modeli ışığında yeni fikirler edinen grup, Alba’ya daha farklı bir bakış açısıyla dönmüş ve 2010 yılında vakıf olarak çalışmalarına tekrardan başlamış.

2010-2013 yılları arasında toplam \$25,000 toplayan Alba Bağışçı Vakfı, 43 hibe, 18 burs vermiş ve programlarıyla beraber toplam 17,820 kişiye fayda sağlamış. 2012 yılında \$22,000 bütçeye sahip olan Alba Bağışçı Vakfı, burslar ve hibeler için \$5900 gibi bir miktar ayırmış. Ayrıca vakıf aktivitelerinin gerçekleşmesinde yardımcı olan 68 gönüllü çalışanı da bulunuyor.

Romanya Bağışçı Vakfı Federasyonu kurucu üyelerinden olan Alba Bağışçı Vakfı’nın şu ana kadar hayata geçirdiği iki program alanı bulunuyor; 1) Genç Bank, 2) Kültür Fonu.

4 yıldır Genç Bank programını yürüten Alba BV, şu ana kadar toplam 74 projeden fon başvurusu almış, 37’sine fon sağlamış ve 12 liseyle çalışmış. Genç Bank programı kapsamında Vakfın destek verdiği birçok ilginç proje bulunuyor.

Bunlardan bazıları şöyle:

- Alba bölgesinde yaşayan lise mezunlarına farklı meslek seçeneklerini gösterecek bir profesyonel rehberlik dergisinin çıkarılması,
- Yerel bir okul tiyatrosunun kurulması,

- Uzak köylerde yaşayan çocuklar için eğitimsel etkinliklerin düzenlenmesi,
- Kimsesiz çocuklar yurdunun çizimlerle beraber yenilenmesi,
- Okullardaki yeşil alanların güzelleştirilmesi ve büyütülmesi.

Alba BV'nin bir diğer önemli program alanı ise "Kültür Fonu." Vakıf, Alba kentinin tarihsel ve kültürel özelliklerini anlatmak ve farklı aktivitelerle beraber yaygınlaştırmak üzere hazırlanan birçok projeye destek veriyor. Orta Çağ tiyatrosundan Roman Gelenekleri Festivali'ne, Gençler için Arkeoloji aktivitelerinden Uluslararası Sanat Kampı'na kadar farklı projelerin desteklendiği program kapsamında toplam \$5,000 tutarında hibe verilmiş.

Oldukça mütevazı bir bütçeye ve ekibi sahip olan Alba BV'nin, özellikle eğitim alanında gerçekleştirdiği aktivitelerden dolayı geçtiğimiz yıl içerisinde aldığı bölgesel ödüller de bulunuyor. Vakıf, Alba bölgesinin "en iyi rêsmi olmayan eğitim," "en iyi gönüllü koordinatörü" ve "eğitim alanında en iyi gönüllü" ödüllerini kazanmış.

Ayrıca bu program alanları dışında destek verilen projeler de mevcut. Bunlardan en dikkat çekici olanı, kendi giysi tasarımlarını sergilemek isteyen 4 öğrenci için bir etkinlik düzenlenmesi. Maddi destekten ziyade etkinliğin düzenlenmesi için lojistik destek veren ve duyuru yapan Vakıf, böylece öğrencilerin kendilerini göstermeleri için bir fırsat yaratmış olmuş. Toplanan gelirin büyük bir kısmı da yerel bir hastanenin onkoloji servisine bağışlanmış. Bunun yanında Vakıf, yoksul ailelerden gelen çocuklara dağıtılması için bütün şehirde oyuncak toplama kampanyası başlatmış. Toplanan oyuncakların büyük bir kısmı 900 çocuğa ulaştırılmış, bir kısmı da açık arttırmayla satılarak vakfın gelirlerine destek olarak kullanılmış.

Alba Bağışçı Vakfı'na göre ARC tarafından verilen başlangıç fonundan ziyade hibe eşleştirme süreci çok daha faydalı oldu. (Hibe eşleştirme, bir kuruluşa hibe verirken aynı miktarda hibenin başka bir kuruluştan alınmasının da şart koşulmasıdır.) Bu sayede Vakıf kendini zorlayarak \$10,000 geliştirmek için kolları sıvamış. Şu anda Vakıf, farklı sektörlerden destek görüyor, özellikle operasyonel ücretler bu destekle sağlanıyor. Kamu'dan maddi bir destek almamasına rağmen Vakfın yerel birimlerle ilişkisi oldukça iyi ve özel sektörle de iletişimleri sürüyor. Yönetim Kurulu üyelerinin birçoğu da şehrin iş insanlarından oluşuyor.

Vakfın geçtiğimiz yıllarda çektiği en büyük sıkıntı ekibin oldukça küçük olmasıydı 1 tam zamanlı, 1 yarı zamanlı çalışanla aktivitelerini sürdürmeye çalışan Vakıf, bu sene 2 tam zamanlı, 1 yarı zamanlı ve stajyerlerle çalışmalarına devam edecek. Kaynak konusunda sürdürülebilir bir yapıya kavuşmak isteyen Vakıf, Cluj Bağışçılar Vakfı'yla beraber çalışıp, bir iş planı geliştirmek niyetinde.

Ekonomik sorunların oldukça fazla olduğu, genç işsizlik oranının bir hayli yüksek olduğu Alba'da Vakfın önümüzdeki yıllardaki hedefi öğrenciler için daha fazla burs imkanı yaratmak ve gençlerin girişimci yanlarını ortaya çıkarmak için seminerler düzenlemek. Vakfın kendine biçtiği en önemli misyon ise insanların zihniyetlerini değiştirmek. Bağışçılık konusunda ve toplumsal kalkınma konusunda bilincin az olduğunu bilen Vakıf, insanların görüşlerini değiştirmenin bölge için bir hayli önemli olduğunu kanısında.

Başarı Faktörleri

Romanya'da gezdiğimiz 4 bağışçı vakfı, buldukları şehir ve sosyo-ekonomik sorunları açısından birbirinden fark gösterse de, genel olarak göze çarpan bazı ortak özelliklere sahip.

Ekip Dinamiği: Gezilen 4 bağışçı vakfının göze çarpan ortak özelliklerinden ilki oldukça dinamik ve idealist çalışanlara sahip olması. Kısıtlı kaynaklara rağmen olağanüstü iş çıkartan, karşılaşılabilecek zorlukları öngörüp kararlı bir şekilde yoluna devam eden ekiplerden bahsediyoruz. Bu dinamiğin halka yansıtılması da güven olgusunun oluşturulmasında rol oynayan en büyük unsurlardan bir tanesi. Ayrıca çalışanlarla faydalanıcılar arasındaki yakın ilişki de bu güven olgusunu ortaya koymaya yetiyor.

Yerel Sorunların Analiz Edilmesi: Bağışçı Vakıflarının hepsi, yaşadıkları bölgenin sorunlarını derinlemesine analiz eden ekiplerden oluşuyor. Özellikle Alba gibi genç işsizliğinin fazla olduğu bir bölgede Vakıf, çalışmalarını bu ekseninde sürdürmeye gayret ediyor. Bölgesel sosyo-ekonomik farklılıkların programlara yansıtılması, ekiplerin yaşadıkları toplumu iyi tanıdıklarına işaret ediyor.

İletişim Çalışmalarına Verilen Önem: Gerek sunumlar olsun, gerek verilen broşürler olsun, Vakıfların kendi çalışmalarını anlatmak için kullandığı iletişim araçları oldukça etkili. Bu hem yaptıkları işleri, hem de kendilerine duydukları güveni açık şekilde ortaya koyuyor.

Yönetim Kurulu Katılımı: Yönetim Kurulu üyeleri vakıf çalışmalarında aktif bir şekilde yer alıyor, gerektiği zaman da networklerini kullanıp, vakıfların daha fazla kişiye ulaşmasını sağlıyor. Gönüllü olarak Yönetim Kurulu'nda bulunan bu kişiler, yaşadıkları toplumun yaşam standardını yükseltmeye çalışan bağışçı vakıflarına yüksek düzeyde katılım sağlıyor.

Sektörler Arası İşbirliği: Kamu birimlerinde özel sektöre, akademiye kadar farklı sektörler arasındaki işbirlikleri göze çarpıyor. Gerek maddi yardım gerekse lojistik yardım açısından önemli katkılarda bulunuyorlar. Bu da vakıfların iletişim çalışmalarının başarısından kaynaklanıyor.

Genç Bank Projelerinin Popülaritesi: Farklı programlara sahip vakıfların ortak özelliklerinden bir tanesi de hepsinin Genç Bank programına sahip olması. Gençlerin kendilerini göstermesi açısından oldukça önemli bir yere sahip olan Genç Bank programı, yerel halklar tarafından benimsenmiş gözüküyor.

Romanya'da Bağışçı Vakıfları Tarihi

Ülkede bağışçı vakfı kavramının tanıtılması ve yaygınlaştırılması Association for Community Relations (ARC) tarafından liderliği yapılan Romanya Bağışçı Vakfı Hareketi ile başlıyor. "Ancak daha güçlü bir toplum inşa ederek güzel bir Romanya'ya kavuşuruz" mantığıyla yola çıkan ARC'ın bağışçı vakfı (BV) modelini yaygınlaştırma çabası da bundan kaynaklanıyor.

"Romanya Bağışçı Vakfı Hareketi"nin ilk adımı ise içinde fizibilite çalışması bulunan pilot aşaması başlatmak oluyor. 2006-2008 arasından uygulanan fizibilite çalışmasıyla beraber ARC, yerel bağışçılığın önemli unsurlarından biri olan bağışçı vakfı kavramının uygulanabilirliği ve farklı şehirlerdeki eğilimleri analiz etme şansını elde ediyor. Bu sürecin sonucunda ARC, 4 yerel grubun bağışçı vakfı modeli konusunda kapasitelerini geliştirmek için destekte bulunmaya karar veriyor.

Modelin tanıtımı konusunda liderlik rolünü üstlenen ARC, ilk olarak Cluj kentinin ilgi göstermesiyle beraber vakıf kurma çalışmalarına başlıyor. Cluj kenti sakinleri tarafından gösterilen ilgiyle beraber şehrin ihtiyaçları da derinlemesine analiz ediliyor. Bu ilgiyle beraber şehrin en önemli sorunlarından bir tanesinin gençlerle ilgili olduğu konusunda ortak görüş bildiriliyor ve bağışçı vakfı kurulmadan önce bir **Genç Bank** açılmasına karar veriliyor. Cluj kentinin geçtiği bu süreç esasında ilginç bir örnek ortaya koyuyor: **Toplumun, sorun olarak**

gördüğü bir alanda adım atması (Genç Bank'ın kurulması) ve daha sonrasında Cluj Bağışçı Vakfı'nın kurulması. Cluj kentinin gösterdiği ilgi ve attığı adım, diğer şehirlerde de benzer taleplerin yeşermesine neden oluyor.

Başka şehirlerin gösterdiği taleplerle beraber saha fizibilite çalışması tamamlanmış ve 2 şehirde bağışçı vakfı açılmasına karar verilmiş. (2007'de Odorheiu'da, 2008'de de Cluj'da). Bu sürecin en önemli kısımlarından bir tanesi diğer dünya ülkelerinden neler olup bittiğini öğrenmek olmuş. Slovakya'da bulunan bağışçı vakıflarına düzenlenen ziyaret bu açıdan büyük önem taşıyor. Bu gezi, Romanya'da uygulanacak modelin kurgulanmasında önemli bir rol oynamış. (Özellikle Alba örneğinde görebileceğimiz gibi, Slovakya gezisi modele ilgi duyan insanlara farklı bakış açıları sunmuş ve daha sağlam adımlar atmalarına sebep olmuş.)

İlk aşamadan sonra ARC tarafından modelin yaygınlaştırılması Mott Vakfı'ndan alınan destekle hız kazanıyor. Mott Vakfı tarafından ortaya atılan **"Romanya'da, 10 yıl içerisinde bağışçılar vakfı modelini nerede görüyorsunuz?"** sorunun altında bir strateji oluşturulması isteniyor. ARC bu sorunun cevabını verebilmek için kurulan bağışçı vakıflarıyla bir araya geliyor ve 2008-2018 yılları için bir strateji oluşturuyor. Bu stratejinin sonucunda da, **Romanya Bağışçı Vakfı Hareketi olarak 2018 yılına kadar ülkedeki bağışçı vakfı sayısını 15'e çıkarmayı** öngördüklerini belirtiyorlar.

Ayrıca ARC bu süreçte kurulan bağışçı vakıflarına ve farklı kentlerde liderlik rolünü üstlenecek bireylere/kurumlara destek vermeye karar veriyor. Bunu yaparken de ellerinden bulunan 2 bağışçı vakfını ve başka ülkelerden örnekleri göstermeyi ihmal etmiyor. Şehirlerin ilgi göstermesi durumunda ARC, vereceği desteği de belirtiyor ama maddi desteği açık duyuruyla belirtmekten uzak duruyor; bu sayede ilgi gösteren şehirlerin modele gerçekten ilgi duyduklarını ve uygulama hakkında ciddi düşündüklerini anlamış oluyor.

ARC şartlı desteğini **hibe eşleştirmesiyle** ortaya koyuyor: **eğer ilgi gösteren oluşumlar kendi aktiviteleriyle \$10,000 geliştirebilirse, ARC da bu desteği 2 katına çıkaracağını belirtiyor.** Kendilerine güvenen ama bir tüzel kişiliği olmayan oluşumlar \$10,000'ı geliştirdikten sonra ARC tarafından açılan bir banka hesabına parayı geçiriyor ve ARC tarafından söz verilen hibeyi de, vakfı kurana kadar, aynı hesapta tutabiliyor.

Ancak yeteri kadar kaynak geliştirilmesi buzdağının sadece görünen kısmını oluşturuyor, zira bağışçı vakıfları kurulma aşamalarında farklı zorluklarla karşılaşılıyor. Oluşumların birçoğu, vakıf başvurusu sürecinde problem yaşarken, birçoğu da yönetim kurulu yapısını oluşturmada ciddi sıkıntılar yaşıyor. Burada ARC'ın oynadığı en büyük rollerden bir tanesi de vakıflar kayıt işlemlerini tamamlayana kadar, söz verilen yerel projelere destek sağlamaları. Böylece farklı etkinliklerle kaynak geliştiren ama resmi süreçten dolayı bunu kullanamayan vakıflar, ARC hesapları üzerinden "bağışçı vakıfları" gibi yerel projelere destek vermeye devam etmiş oluyor.

Romanya'da Yasal Mevzuat

Bağışçı Vakıfları için herhangi bir yasal düzenlemenin bulunmadığı Romanya'da, vakıf ve dernekleri ilgilendiren mevzuat genel çerçeveyi oluşturuyor. Vakıf kurmak için gereken miktar ise asgari ücretin 100 katı; bu miktar 2013 yılında \$22,500'e tekabül ediyor.

Vakıf ve dernekler için bulunan "kamu yararı statüsü" ise sıkça başvurulan bir kavram değil. Bunun nedeni ise statüye başvurmanın uzun zaman alması, statünün verilme kriterlerinin şeffaf olmaması ve statüyle bağlantılı olarak gelen ek bir yararın bulunmaması.

Modelin farklı şehirlerde tanınmasıyla beraber Projenin ikinci aşamasına geçiliyor. Bu aşamanın ilk ayağında, yapılan duyurularla beraber ilgi gösteren 15 il arasından destek sağlanacak 9 şehir seçiliyor. Düzenlenen bir çalışma atölyesi ile beraber şehirlere network kurma ve birbirlerini destekleme imkanı ortaya çıkıyor. Bu aşamada ARC'ın vermek istediği mesajlardan bir tanesi de bu sürecin bir yarışma olmadığı olmuş. Yaşadıkları toplumlarda pozitif değişim yaratmak isteyen bu girişimlerin birbirlerine destek çıkmaları en önemli unsurlardan bir tanesi. Seçilen 9 girişimin İngiltere'deki bağışçı vakıflarını gezmeleri de ufuk açan gelişmelerden biri olmuş.

İkinci aşamanın ilk ayağının tamamlanmasıyla beraber 9 girişimden 4'ünü bağışçı vakfına dönüşüyor, diğerleri ise farklı sebeplerden dolayı bu dönüşümü gerçekleştirilemiyor. Kasım 2011'de ise ikinci duyuru yapılıyor ve başvuran 6 girişimden 4'ü bağışçı vakfı olarak yollarına devam ediyor. İkinci duyurunun daha başarılı olmasının iki sebebi olduğu belirtiliyor: 1) vakıf kayıt işlemlerinin daha hızlı bir şekilde gerçekleşmesi, 2) geçmişten elde edilen tecrübeyle beraber vakıfların daha sağlam adımlar atması.

ARC'ın kurulan her bağışçı vakfı için \$20-25,000 genel amaç hibesi verme politikası bulunuyor. ARC bunun yanı sıra kaynak geliştirme, yönetim, kurumsal kalkınma, hibe programı yönetimi gibi konularda da destek veriyor. Destek istenilen konuların ve önceliklerin BV'ler tarafından bizzat seçilmesi, ARC'ın her vakıf için farklı strateji oluşturmasını sağlıyor.

ARC bu süreçte birçok noktaya dikkat çekiyor, bunlardan bir tanesi de modeli tanıtım aşamasında sadece STK'ları hedef grup olarak belirlememeleri. ARC şirketleri, profesyonelleri ve toplum liderlerini hedef alarak yerel sorunları bilen insanları hedef almış. Burada amaçlanan nokta ise toplumları için bir adım atmak isteyen insanları, STK deneyimleri olmadığı için dışlamak olmuş.

Romanya Bağışçılar Vakfı Federasyonu – 2012

Bağışçı Vakıflarına ulusal anlamda destek verecek ve modelin yaygınlaşmasını sağlayacak olan Romanya Bağışçılar Vakfı Federasyonu çalışmalarına 2011'de başlamış, 2012'de resmi olarak kurulmuştur. Ülkedeki bağışçı vakıflarına kullanabilecekleri bir platform sunan Federasyon, yeni ve eski BV'leri bir araya getirerek, kurumların birbirlerinden yararlandıkları ve tecrübelerini paylaştıkları bir ortam oluşturmayı amaçlıyor. 2018'den itibaren ülkedeki BV hareketini resmi olarak destekleyecek olan kuruluş Romanya Bağışçılar Vakfı Federasyonu olacak.

Bağışçılar vakfı modeli için daha fazla bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz. Ayrıca bu konuda TÜSEV ile iletişime geçmek isterseniz degisimicinbagis@tusev.org.tr adresini kullanabilirsiniz.